

گزارش «شرق» از آماده‌شدن ترکیه برای حمله زمینی به شمال سوریه

اردوغان و تهدید منافع ملی ایران؟

شرق: منابع خبری دیروز (دوشنبه) از حمله مجدد ترکیه و گروه‌های وابسته به آن در سوریه به مناطق در حومه حسکه خبر دادند. بنا به گزارشی که خبرگزاری سانا منتشر کرد، ارتش ترکیه و گروه‌های وابسته به آن روز دوشنبه حملات توپخانه‌ای را به چند روستا در حومه حسکه انجام دادند. منابع مطلع در این باره گفتند که در این حمله دو روستای «تل‌اللین» و «الکوزلیبه» در منطقه «تل نمر» واقع در حومه شمالی حسکه هدف قرار گرفتند. طبق این گزارش، این حملات ترکیه خساراتی را به برخی مواضع و زیرساخت‌های منطقه وارد کرده است. در همین حال، منابع رسانه‌ای دیگر نیز اعلام کردند که ارتش ترکیه صبح دیروز حملات جدیدی را به حومه رقه و حلب در شمال سوریه انجام داد. این منابع اعلام کردند که ترکیه در این حمله مواضع نیروهای سوریه دموکراتیک (قسد) را هدف قرار داده است. با این وجود خبر مهم‌تر به تکمیل مقدمات برای آغاز عملیات زمینی ارتش ترکیه به شمال سوریه بازمی‌گردد. در این رابطه و هم‌زمان با ادامه حملات هوایی آنکارا منابع مطلع در مناطق شمالی سوریه از تکمیل مقدمات آغاز عملیات زمینی ترکیه در این منطقه خبر داده‌اند. منابع مطلع دراین‌باره به العربی‌الجدید گفته‌اند: «انکون مقدمات و بستر برای آغاز عملیات زمینی کامل شده است و این احتمال وجود دارد که تل‌رفعت در حومه شمالی حلب و همچنین شهر عرب‌الکعب (کوبانی) در شرق فرات، هدف بعدی ترکیه باشند». البته رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه سه‌شنبه گذشته در سخنانی از آغاز حملات زمینی ارتش کشورش در مناطق شمالی سوریه و عراق به زودی خبر داد و تهدید کرد که «در اسرع وقت با تانک‌های خود برای انهدام مقر تروریست‌ها وارد عمل می‌شویم و تانک‌ها و سربازان ما تروریست‌ها را در شمال سوریه و عراق ریشه‌کن خواهند کرد». در همین باره یک نظامی ارتشمد مخالف سوری نیز اعلام کرد که ارتش ترکیه تجهیزات جدیدی را از طریق گذرگاه باب‌السلامه وارد سوریه کرده و این تجهیزات شامل تانک، تجهیزات توپخانه‌ای و لجستیکی است. طبق گفته این منبع، ترکیه همچنین یک یگان نظامی را به طور کامل از ادلب به حومه غربی حلب منتقل کرده است. ترکیه یکشنبه ۲۰ نوامبر، یک عملیات نظامی تحت عنوان «پنجه شمشیر» را علیه نیروهای حزب کارگران کردستان ترکیه (پ.ک.ک) در مناطق شمالی عراق و سوریه آغاز کرد و به اجرای عملیات زمینی هم تهدید کرده است. در همین راستا، خلوصی آکار، وزیر دفاع ترکیه دوشنبه و با گذشت یک هفته از آغاز حملات به سوریه و عراق در سخنانی بر تداوم عملیات‌های نظامی آنکارا در مناطق شمالی این دو کشور علیه گروه‌های کرد مسلح مستقر در این مناطق تأکید کرد.

مجموعه این اقدامات و تحرکات ترکیه در شمال سوریه طی هفته گذشته باعث واکنش سخنگوی وزارت امور خارجه ایران شد. ناصر کنعانی در نشست خبری دیروز دوشنبه خود با خبرنگاران و در پاسخ به سوآلی در ارتباط با برخی اقدامات ترکیه در شمال سوریه و مناطقی از عراق تصریح کرد: «ما ضمن درک نگرانی‌های امنیتی ترکیه معتمدیم چارچوب‌های دوجانبه و امنیتی موجود بین ترکیه و همسایگان بهترین چارچوب و سازوکار برای حل‌وفصل اختلافات و رفع نگرانی‌هاست» اما قبل‌تر از کنعانی، رهبری در دیدار ۲۸ تیرماه خود با رجب طیب اردوغان موضع‌گیری صریحی درباره حمله احتمالی ارتش ترکیه به شمال سوریه داشت. رهبر انقلاب دراین‌باره مسئله تمامیت ارضی سوریه را بسیار مهم برشمرد و با اشاره به برخی نقل‌قول‌ها مبنی بر حمله نظامی به شمال سوریه، تأکید کرد: «این کار (حمله ترکیه به شمال سوریه) قطعاً هم به ضرر سوریه، هم به ضرر ترکیه و هم به ضرر منطقه است و اقدام سیاسی مورد انتظار از جانب دولت سوریه را نیز محقق نخواهد کرد». رهبری با اشاره به اظهار نفرت رئیس‌جمهور ترکیه از گروه‌های تروریستی، گفته بود که با تروریسم حتما باید معارضه کرد اما حمله نظامی در سوریه به نفع تروریست‌ها خواهد بود. البته تروریست‌ها نیز محدود به یک گروه خاص نیستند. رهبر انقلاب در پاسخ به درخواست رئیس‌جمهور ترکیه مبنی بر همکاری ایران برای مبارزه با گروه‌های تروریستی، تصریح کرد که ما در سبزه تروریسم مطمئن‌ا شما همکاری می‌کنیم، اما درعین‌حال یون شد اگر ما امنیت ترکیه و مرزهای آن را امنیت خود می‌دانیم، ولی شما (اردوغان) نیز امنیت سوریه را امنیت خود بدانید. مسائل سوریه را باید با مذاکرات حل کرد و ایران، ترکیه، سوریه و روسیه با گفت‌وگو این مسئله را تمام کنند. علیرغم این هشدارهای تهران، آنکارا از همان روزها به هر دلیل و بهانه‌ای سعی داشت این حملات را به شمال سوریه انجام دهد. در این بین وقوع دو انفجار آن‌ماه در خیابان «تقسیم» و منطقه «فاتیح» از شهر استانبول نیز تاجواز را به سوریه رقم زد.

انفجاری مشکوک و آغاز حمله به سوریه

دولت ترکیه انفجار مشکوک ۲۲ آبان خیابان تقسیم در شهر استانبول را که به کشته‌شدن شش شهروند منجر شد، به پ.ک.ک و نیروهای کرد سوریه، نزدیک به پ.ک.ک نسبت داد. بااین‌حال هم پ.ک.ک و هم نهادهای کردی شمال شرق سوریه هرگونه دست‌داشتن خود در این انفجار را رد کرده‌اند و آن را بهانه‌ای برای آغاز عملیه‌ای جدید به مناطق تحت کنترل کرده‌ای سوریه دانستند. دراین‌باره اندیشکده بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها در تحلیلی به بررسی ادعای دست‌داشتن کرده‌ای سوریه در این انفجار از سوی دولت ترکیه پرداخته بود. این مؤسسه سیاسی یادآوری کرد که ترکیه درحالی حزب اتحاد دموکراتیک یا PYD را به دست‌داشتن در این انفجار متهم کرده که این حزب هیچ‌گاه در ترکیه انفجار با اقدام مشابهی انجام نداده است. این اندیشکده علت متهم‌شدن این حزب به دست‌داشتن در انفجار استانبول را به نزدیکی آن به حزب کارگران کردستان ترکیه یا پ.ک.ک و همکاری آن با آمریکا در سوریه، در جنگ با داعش مرتبط دانسته است. این مؤسسه معتقد است: «درواقع، ترکیه با متهم‌کردن حزب اتحاد دموکراتیک سوریه می‌کوشد سه ضلع پ.ک.ک، اتحاد دموکراتیک سوریه و آمریکا که آنکارا آنها را دشمن خود می‌داند، در یک راستا قرار دهد و از آن بهره‌برداری سیاسی کند». بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها تأکید می‌کند: «بهره‌برداری سیاسی از این موضوع می‌تواند بیشتر از سوی حزب حاکم عدالت و توسعه ترکیه چند ماه مانده به انتخابات صورت بگیرد». اندیشکده مذکور در یک پیش‌بینی و قبل از آغاز حملات ترکیه به سوریه

در استانبول وجود ندارد. دولت ترکیه می‌خواهد با چنین بهانه‌ای علیه سوریه اقدام نظامی انجام دهد، درحالی‌که آنها خود می‌دانند که خود آنها هستند که تروریست‌ها را به سوریه فرستادند، آنها ده‌ها هزار، شاید صدها هزار تروریست را فرستادند، آنها نباید چنین اتفاقاتی را بهانه‌ای برای اقدام علیه سوریه و تشدید وخامت اوضاع قرار دهند». مقاداد همچنین با اشاره به اینکه ترکیه تاکنون آب مردم حسکه را قطع کرده است و به دلیل این رویکرد ترکیه، بیش از یک‌میلیون نفر از ساکنان حسکه در رنج هستند، ادامه داد: «ما به دولت ترکیه می‌گوییم که مردم سوریه از توطنه‌های آنها آگاه هستند. ما پیام ترکیه را درک کرده‌ایم، سوریه از سرزمین خود دفاع خواهد کرد». المقداد درباره اظهارات مولود جاووش‌اوغلو، وزیر امور خارجه ترکیه، درباره احتمال تقویت روابط با دولت سوریه نیز گفت: «اظهارات آنها را می‌شنویم اما این کار با عدم حمایت آنها از تروریسم و همچنین با خروج نیروهای نظامی از سوریه انجام می‌شود و قطع حمایت از جبهه النصره و داعش. این اقدامات تمام نیت واقعی دولت ترکیه را ثابت می‌کند». البته هم‌زمان معاون سخنگوی وزارت دفاع آمریکا (پنتاگون) از تشدید تنش‌ها در شمال سوریه ابراز نگرانی کرد و مدعی شد عملیات نظامی در شمال سوریه، مأموریت شکست گروه تروریستی داعش را با خطر مواجه می‌کند. سابرینا سینگ، معاون سخنگوی پنتاگون سه‌شنبه‌شب گذشته ادعا کرد که عملیات نظامی تمامی طرف‌ها در شمال سوریه، مأموریت شکست گروه داعش را با خطر مواجه می‌کند. این مقام پنتاگون ادعا کرد: «هرگونه تشدید تنش در شمال سوریه ادامه مأموریت مبارزه با داعش را تهدید می‌کند و از تمامی طرف‌ها خواست تا تشدید تنش‌ها در شمال سوریه را کاهش دهند».

موضع تهران چه خواهد بود؟

درحالی‌که یک هفته از آغاز حملات ارتش ترکیه به شمال سوریه می‌گذرد و انکون اردوغان خود را برای حفظ زمین به سوریه آماده می‌کند، بسیاری سکوت تهران را از ابعاد مختلف دارای اهمیت می‌دانند. دراین‌باره رحمن قهرمانپور در گفت‌وگویی که با «شرق» داشت، اذعان کرده بود اگر حملاتی که ترکیه قصد انجام آن را دارد نهایتاً عملیاتی شود و درعین‌حال این عملیات در سطحی گسترده نباشد، واکنش جدی مسکو و تهران را به دنبال نخواهد داشت که چنین هم شد». کارشناس مسائل منطقه ضمن یادآوری این نکته که به‌هرحال ترکیه خود را یک قدرت نوظهور متوسط جهانی می‌داند، تأکید دارد که اردوغان تصور می‌کند با چنین قدرتی اگر حمله به شمال سوریه انجام شود، نه با واکنش تند و جدی از سوی ایران روبه‌رو خواهد شد و نه روسیه؛ به‌ویژه پوتین که در جنگ اوکراین مشغول است و به نقش، نفوذ و جایگاه ترکیه هم نیاز دارد. این استناد دانشگاه در ادامه با اشاره به این نکته مهم که شرایط داخلی کشور هم در سکوت تهران مؤثر است، خاطر‌نشان کرد: «کسی منکر آن نیست که مشکلات و چالش‌های داخلی، منطقه‌ای و جهانی ایران به‌ویژه در دولت رئیسی سبب شده است توان چانه‌زنی دیپلماتیک تهران کاهش یابد. این نکته‌ای است که ترکیه با آگاهی از آن به این جمع‌بندی برسد که با حضور اردوغان در تهران یا از ایران جراغ سبز حمله به شمال سوریه را بگیرد یا اینکه در صورت انجام حمله یک‌جانبه، ایران سکوت می‌کند». البته تحلیلگر مسائل ترکیه در ادامه گپ‌وگفتش با «شرق» اشاره‌ای هم به روند آستانه و تأثیرش بر تحولات جاری سوریه ذیل حمله اردوغان و احتمال توافقات پشت پرده روسیه و ترکیه هم دارد و دراین‌خصوص تصریح می‌کند: «دو کشور ترکیه و روسیه روابط نسبتاً خوبی با ایران دارند؛ بنابراین این دو بازیگر حاضر در روند

آستانه و به‌خصوص اردوغان اقدامی انجام نمی‌دهند که بدون هماهنگی با تهران باشد یا تصمیمی اتخاذ نمی‌کنند که خارج از محور آستانه برای سوریه و ضد منافع تهران باشد. بااین‌حال این احتمال هم وجود دارد که شاید در برخی مسائل مقطعی مانند حمله ترکیه به شمال سوریه توافقات پشت‌برده‌ای بین اردوغان و پوتین بدون درنظرگرفتن موضع ایران انجام شود؛ اما اگر چنین توافقات پشت‌برده‌ای بین ترکیه و روسیه بدون ایران انجام شود، باید درنهایت خطوط قرمز و حساسیت‌های ایران مدنظر قرار گیرد. به‌هرحال نگرانی جدی‌ای که به نظر من، هم ایران و هم جامعه جهانی درخصوص رفتارهای ترکیه دارد و کاملاً هم درست است، این است که احتمالاً آنکارا از سه‌ونیم میلیون نفر آواره سوری ساکن در ترکیه به‌عنوان یک کارت برنده استفاده کند».

با این ارزیابی، قهرمان‌پور به «شرق» می‌گوید: «فرض دور خوردن ایران در پشت پرده توافقات احتمالی روسیه و اردوغان در سایه آنچه گفته شد چندان بدون چالش هم نیست. اگر درنهایت چنین توافقی هم وجود داشته باشد، دو طرف (روسیه و ترکیه) نمی‌توانند منافع حیاتی ایران را نادیده بگیرند؛ چراکه اگر اردوغان و پوتین تصمیماتی مخالف و حتی در تضاد با روند آستانه بگیرند، در یک سناریوی رادیکال می‌توانند به خروج ایران از روند منجر شود».

رحمن قهرمان‌پور در خوانش خود از سیاست خارجی مسکو و آنکارا معتقد است که از یک‌سو ترکیه و روسیه یک دیپلماسی صفر و یک ندارند و با یک دیپلماسی منعطف و درعین‌حال همه‌جانبه سعی دارند منافع خود را بیش ببرند و از طرف دیگر نباید نمی‌توان این واقعیت را نادیده گرفت‌که روسیه و ترکیه هم برای پیشبرد منافع و برنامه‌های خود در سطح منطقه به همکاری، همراهی و همسویی با ایران نیاز دارند». با برداشتی که این تحلیلگر مسائل غرب آسیا دارد، وی در گپ‌وگفتش به «شرق» یادآوری می‌شود که جلب رضایت تهران برای آنکارا و اردوغان مهم است. به‌هرحال ایران در صحنه تحولات میدانی سوریه حضور جدی و چشمگیری دارد. پس حتی اگر نتواند یک کار ایجابی برای ممانعت از حمله احتمالی ترکیه به شمال سوریه انجام دهد، می‌تواند بازی را برای اردوغان به هم بزند، به‌گونه‌ای که منافعش برای آنکارا هم در پی نداشته باشد. در نتیجه منافع روسیه و ترکیه تا حدی به منافع ایران هم گره خورده است و هر سه کشور هم تمایل ندارند تنش‌ها و تضاد منافع آنها تشدید شود». قهرمان‌پور در سایه ارائه تحلیلی عمیق‌تر به چرایی عدم نقش آفرینی موفق اروپایی‌ها و آمریکا در صحنه تحولات سوریه اشاره می‌کند و در پاسخ به این سؤال می‌گوید که چون اروپایی‌ها و ایالات متحده نتوانستند با دولت مرکزی یا نیروهای حاضر در سوریه همکاری لازم را داشته باشند و از همه مهم‌تر نتوانستند با روسیه و ایران به یک درک مشترک از تحولات سوریه برسند، این شکست رقم خورد؛ بنابراین ترکیه برخلاف آمریکا و اروپایی‌ها و با نگاهی به تجربه شکست‌خورده ایالات متحده در عراق و افغانستان به این ارزیابی رسیده است که اگر سعی دارد به سوریه حمله کند، باید به نحوی عمل کند که مخالفت و اعتراض کشورهایمانند ایران را به دنبال نداشته باشد یا حداقل برخلاف منافع و امنیت جمهوری اسلامی در سوریه گام برندارد. به‌ویژه آنکه آنکارا برخلاف تهران متحد قدرتمندی در داخل سوریه ندارد. مضافاً ترکیه متحمل هزینه بسیار زیادی در سوریه شده است که کوچک‌ترین نمونه آن پذیرایی از سه‌میلیون و ۵۰۰ هزار نفر آواره سوری در خاک ترکیه است که هزینه بسیار زیادی را بر اقتصاد بحران‌زده ترکیه تحمیل کرده اما ترکیه این فشار بودجه‌ای را تحمل کرد؛ چراکه معتقد است در میان‌مدت و بلندمدت این آوارگان سوری می‌توانند به ترکیه کمک کنند.

اروپایی‌اش، به‌ویژه بعد از نزدیکی بیش‌ازپیش ایران و روسیه در نظر بگیریم، می‌توان گفت که احتمالاً سناریوی «ضربه غرب به ایران از دریچه آلمان»، یکی از اهداف این رویکرد است؛ چراکه آلمان در رأس کشورهای اروپایی طرف‌تعامل با ایران است و حتی در اوج تنش‌های سیاسی ایران و آمریکا در دوران دونالد ترامپ، تلاش کرد مرادوات تجاری خود را با ایران حفظ کند. شرکت زمینس که یکی از شرکت‌های مادر در آلمان به حساب می‌آید، از شرکای تجاری مهم شرکت‌های ایرانی محسوب می‌شود و همچنان پروژه‌های مهمی در ایران دارد. حتی تا مدت‌ها بعد از خروج ترامپ از برجام، تا مدت‌ها آلمان کماکان شریک اول تجاری ایران در میان کشورهای اروپایی بود و در برده‌هایی سطح تجارت دو کشور از یک‌میلیارد دلار هم فراتر می‌رفت؛ بنابراین می‌توان دریافت که حمله غرب به ایران در نوعی هماهنگی با یکدیگر، چرا باید از دریچه آلمان صورت بگیرد؛ به‌ویژه آنکه آلمان از بهره‌مندی از توانایی‌های ایران برای تأمین انرژی مورد نیاز خود نیز ناامید شده است.

مشاهده نمی‌شود؟! در این زمینه برخی از تحلیلگران معتقدند که بعد از روی‌کارآمدن دولت اولاغ شولتس که با ائتلاف با حزب سبزها تشکیل شده است، رویکردی سوسیالیستی با تأکید بیش‌ازپیش بر شعارهای حقوق‌بشری که شعار و تکیه‌گاه این دو حزب است، سبب شد تا عملا تحولات جاری در ایران بیش از دوره مرکل مورد توجه برلین قرار گیرد. به‌ویژه حزب سبزها که در بسیاری موارد در زمینه‌های حقوق بشر حساسیت‌های بسیار پررنگی را در ادوار مختلف از خود بروز داده‌اند. به همین واسطه بعد از مرگ مهسا امینی، دولت شولتس، با محوریت آتالنا بروک، وزیر امور خارجه از حزب سبز، سطح بی‌سابقه‌ای از واکنش‌های تند را در برابر تهران از خود نشان داد.

البته از سویی دیگر، طیفی از ناظران هم بر این باورند که مسئله تقابل فعلی برلین با تهران صرفاً به موضوع حقوق بشر محدود نمی‌شود. از این منظر اگر تخصص غرب با ایران هماهنگ‌شده درحالی‌که تصور شود و آن را محاصل هماهنگی ایالات متحده با متحدان

«شرق» از راهبرد اروپا برای گذاشتن آلمان در خط نخست مقابله با تهران

ویاد آوری نقش ژرمن‌ها در جنایت جنگی علیه ایران گزارش می‌دهد

روزی روزگاری، گاز خردل

دیروز سخنگوی وزارت امور خارجه در یک حرکت نامندوب و در اعتراض به رفتار آلمان با ماسک ش.م.ر در جلسه خبری حاضر شد

از این تسلیحات علیه ملت ایران تأکید کرد: «در چند روز آینده شاهد فرارسیدن روز بین‌المللی و جهانی همبستگی با قربانیان سلاح‌های شیمیایی هستیم و این ماسک مخوفی که امروز همراه خودم در این جلسه آوردم، برای من گویای خاطراتی است و هم رمز و نماد خاصی برای ملت ایران، شهروندان ایرانی و نیروهای مسلح، نظامی و بسیجیان ایران در طول دوران جنگ تحمیلی است». او با اشاره به حضور خود در میدان جنگ در زمان نوجوانی ادامه داد: «بنده در دوره دفاع مقدس زمانی که جوانی ۱۶،ساله بودم، مدتی را در جبهه‌های جنگ در کنار رزمندگان حضور داشتم و این ماسک که ظاهر مخوفی دارد، یکی از اقلام همراه ما بود که معمولاً با خودمان در مناطق مختلف حتی در پشت‌جبهه دایتم و دلیل آن هم این بود که رژیم صدام در استفاده از تسلیحات ممنوعه و غیرمترافع ازجمله استفاده از تسلیحات شیمیایی هیچ ابایی نداشت». کنعانی با بیان اینکه در طول دوران جنگ متأسفانه تعدادی از دولت‌های غربی ازجمله دولت آلمان سلاح‌های شیمیایی در اختیار صدام قرار دادند و او از این سلاح‌ها علیه ملت ایران استفاده کرد، تصریح کرد: «رژیم بعث عراق با استفاده از این سلاح‌ها جنایات بی‌شماری را نه‌فقط علیه نظامیان ایرانی بلکه علیه شهروندان ایرانی و عراقی انجام داد و براساس بررسی‌هایی که خود منابع غربی مشخصاً آلمانی‌ها انجام دادند، این یک موضوع مشخص‌شده است که آلمان در تسلیح عراق به مواد شیمیایی و سلاح‌های شیمیایی نقش داشته است. شرکت‌های آلمانی نقش وسیعی در این زمینه ایفا کرده‌اند و براساس برخی از گزارش‌ها حدود ۸۰ درصد تولید گازهای شیمیایی عراق یا کمک این شرکت‌ها انجام شده است». سخنگوی وزارت امور خارجه ایران اضافه کرد: «مجله اشپیکل

مشابه چنین سیاستی در دیگر کشورهای اروپایی، حتی در فرانسه